

L' ART DEL PAGÉS

ASSOCIACIÓ DE AFICIONATS A LA CASSA Y PESCA DE CATALUNYA.

CASSADORS DE CATALUNYA!!

Escolteu la veu amiga que 'us diu que n' es arribada l' hora de penjar l' escopeta al escó de la llar y de tancar los gossos á la cort. Per molta y arrelada que siga l' afició, per molt que 'us dolgui deixar lo divertiment, feu lo que 'us recomana lo Sindicat de Barcelona; feuho durant lo temps de la veda, no tant per respecte á la lley, si voleu, com per convicció y conveniencia, puig podeu estar segurs que 'us ho diu, no una veu fiscal, sino una veu amiga.

Si durant lo temps vedat seguiu parant llassos y lloseras, al peu dels romanins y dels fanals; si pareu trampas en los curriols y carreranys; y á la nit agafeu l' escopeta y lo calderó, ó be en dias de vent la rameta, y aprofiteu las nevadas, y quan la famella cova 'us serviu del reclám, y porteu fúra y pareu sendera: ab tant d' enginy, ab tanta forsa, ab tants enemichs, ab tants medis, ab tanta persecució, ¿qué voleu que 'n resti dels pobres animalons que tan 'us agradan? Aviat, aviat ni per remey, ni com se diu, per llavor, quedaria perdiu, cunill ni llebra.

Feusen donchs cárrech d' aixó que 'us diem, y per conveniencia y convicció, quan no per altre cosa, deixem als animals de cassa en plena llibertat, durant aquest temps al menos, en que la naturalesa mou son instint pera que se juntin y 's reproduheixin: penseu que á cada cap de cassa que mateu ara, impediú y esgarreu una cria, que podria donar en son degut temps molts caps: penseu que lo matar ara un cap de cassa, es por lo ver cassador, lo mateix que tirar la pedra en sa propia teulada; puix qu' ell mateix destrueix y acaba lo que seria objecte de gran diversió en son punt y hora.

¿Qué 'n treu després d' anar horas y horas ab l' escopeta al bras y seguir un camp, un bosch y una vinya, y un altre bosch y un altre vinya y un altre camp; y ara puja y ara baixa y ara salta, sens

veure pel ni ploma, sens trovar esgarrapader ni revolcador; ni fresa ni rastre en lloch? Se cansa un hom tontament se per tota ilusió y esperansa y s' acaba per aburrir un excercissi, que tan grat es, tan sá y tan atractiu.

En cambi si s' ha respectat la veda, si ha acompanyat lo temps y han pujat bé las crias, quan s' esdevenen los darres dias del Agost y los mesos de Setembre, Octubre y Novembre: quan en plena tardó se resisteix lo Sol tota la jornada; quan flairen al matí lo timó, lo romaní y lo barbelló, y los delitosos cans fan caure las últimas gotas de la rosada, y als pochs passos bota lo primer remat de perdius encara aconvoyadas, y perseguintlas salta un cunill y mes enllá fá batre lo cor una llebra, diguéu: ¿qué no val aquest seguit d' emocions? ¿qué no val lo tirar al enfront, á la dreta y á l' esquera, aturar lo vol d' algun perdigot y la probabilitat de fer carambola? ¿Qué no val, dieu, la seguritat de no tornar á casa avergonyit ab lo sarró vuit y no tenir que sentir las afrentosas paraulas GUINOT Ó DIEGO? La triunfant entrada, l' aplauso de las donas y 'ls infants, l' incomparable satisfacció doméstica asseureu, si teniu la virtut de l' abstinencia durant lo temps de la cria: sí, la llei mira per vostre propi interés: ¿y no val tot aixó la pena del petit sacrifici d' observar la veda?

Y aixó encara, no es més que en interés del cassador, que altres n' hi ha més importants sens dupte, als que la llei aten, y que debém també atendre tots nosaltres: la cassa bon aliment, sá y nutritiu, si es abundosa, se compra en lo mercat á bon preu y pot arribar á ser aliment del pobre, y 'ns sembla que aquest fi no será pas antipátich á cap cassador. Las perdiuetas, las guatillas, los aucells de tota mena que menjan llagostas y persegueixen constantment los insectes y destrueixen sos ous, son, encara que devegadas no ho sembli, los amichs del pagés y del agricultor; y si algun cop 'ls atrapa quan li esgranan un raim ó una espiga, pensi que es á compte de bon jornal per los molts que ni salvan. També té aquest objecte la llei reguladora de la cassa y no deu pas contrariarlo en cap manera lo cassador.

Direu tal volta, que quan dels ceps y altres plantas la brotada es tendre, los cunills y llurignons s' afanyan á menjar y escapsar los brots y que fan llavors molt mal, sens cap mena de compensació; mes si veritat y fundada la queixa, sapigheu que la llei tambe dona

lo remey para evitar lo dany: al arribar lo primer dia de Juliol, lo propietari ó pagés que veu que la munió de cunills li merma considerablement la cullita del seu tros, pot acudir al batlle del terme y demostrant lo perjudici, pot demanar y obtenir permis pera matar los cunills que trovi en son camp ó en sa vinya. Veyeu donchs com no te cap inconvenient l'observancia legal de la veda.

Escolteu, 'us repetim, lo veu del Sindicat de Barcelona; feu que ni lo mateix Sindicat, ni sos delegats en los pobles, se vejín en la desagradable y enujosa precisió de tenir que denunciar y perseguir infraccions y abusos. Sigau vosaltres mateixos cassadors, los guardadors y vigilants del estricte y puntual compliment de la ley, que com ver amich 'us ho demana y recomana, per vostra propia conveniencia, en interés del pobre, y en bé dels fruits de la terra; en

Barcelona á 15 de Febrer de 1882.

LO SINDICAT.

Lo President, JOAQUIM BADIA Y ANDREU.—*Lo Secretari*, JOAQUIM VIVER Y CALLÍS.—*Lo Tresorer*, MANEL ROIG Y ESTALELLA.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA

AGRICULTURA Y BESTIAR

Fa alguns anys que la industria viti-vinícola ha prés en Espanya un desenrrotllo considerable, degut, es cert, en gran part á la terrible epidémia filoxérica, que ha destruhit en poch temps una extensió considerable de vinyat en la vehina república, nostre principal mercat, pero també á la certesa d' obtenir millors beneficis que ab lo cultiu dels blats combatuts per los nort-americans, que si en la xifra de producció y en baratura competeixen ventajosamente ab los nostres, no poden, no obstant, de cap manera presentar calitas, tan escullidas, tan nutritivas y tan sabrosas con las que produheixen las campinyas d' Espanya.

Y si com una part dels agricultors abandonant lo cultiu de cereals, s' ha dedicat á plantacions de vinyats, altra y no escassa, dels francesos, considerant que la explotació dels cereals es ja en aquest país poch remuneradora, tant per la concurrencia del blats

estranjers, ha pensat, y no sense fonament per cert, que á sos interessos convenia donar á la cria de bestiar major amplitut.

Aixís es que un gran número d' agricultors ha resolt ja d' un modo práctic la qüestió, establint prats en totas parts ahont las condicions del terreno ho han permés.

Definits d' un modo absolut, los *prats* son terrenos en que creixen plantas herbáceas que 's segan en un período donat pera la vegetació á fi d' utilisarlas despres com alimentació del bestiar, en forma de ferratje sech ó vert.

Los pastos, pe 'l contrari, son camps destinats á ser menjats sobre 'l terreno.

Los prats se divideixen en *naturals* y *artificials*. Al primer grupo perteneixen aquells que creixen espontáneament, per dirho aixís, y al segon los establerts y freqüentment renovats pe 'l agricultor.

No obstant la verdadera diferencia que existeix entre uns y altres estriba tan sols en que aquells creixen á la vegada tota classe d' herbas, y 'ls segons se dedican únicament al cultiu d' una ó dos especies.

Los *naturals* reben també 'l nom de *permanents*, en rahó á que dedicats com deixem dit, á distintas especies, las plantas se succeheixen sens interrupció, mantenint en cert modo una productibilitat perpétua.

Per lo contrari, los *artificials*, compostos d' un petit número d' especies, sols tenen una duració limitada.

Altres definicions hi ha á propósit de prats, habenthi qui 'ls divideix en gramíneas, lleguminosas y de plantas varias.

De totas ellas, hi ha ja abundants exemplars en Fransa.

Aixó que á primera vista sembla que no té importancia, la té y molta, si 's considera que nostre comers de bestiar ha de sufrir si persisteixen los agricultors francesos en convertirse en criadors de bestiar.

Los principals mercats á que acudeixen los bestiar d' Espanya son Fransa y Argelia, Inglaterra y Portugal, que per terme mitx fan un consum de deu á dotze milions de pessetas al any. Mes immediata Fransa á Inglaterra, es possible que aquella prenga una gran part de la exportació que de bestiar boví principalment fem

pera 'l Regne-Unit, comers que ascendí en 1878 á 22,592 caps. valorats oficialment en 3.288,800 pessetas.

Una mica haurán de sufrir també, encara que no en tan alt grau, las sortidas de cuyros y pells, de que Fransa nos fa tots los anys un important consum, una mica Inglaterra y altre Alemanya.

De modo, que si per una banda la plaga filoxérica de que nos-altres per desdítja no estém exemps, ha vingut á favorir, encara que per tan lamentables causas, lo desenrotllo del comers de vins en Espanya, en cambi 'ns posa en perill de perdre un element de riquesa de gran quantia.

Afortunadament la transformació que 's preten realisar, no es possible ferla en breu plasso, y en tant transcorreix lo necessari los criadors de bestiar espanyols poden, sense grans dificultats, disposarse á resistir una competencia com la que 'ns amenassa, bé buscant nous mercats, bé millorant los bestiar, ó bé, y aixó es mes preferit y práctic, intentant las dos cosas á la vegada.

P. DE L.

SECCIÓ DE VARIETATS

L' ARBRE DE LA VEDA.⁽¹⁾

Fa poch temps que nostra terra
aixecant lo crit de guerra
contra 'ls furtius cassadors,

Ab la lley se n' escudava
mentre ab má ferma dictava
penas per los infractors.

Y ciutats, vilas, y pobles,
responentne com á nobles,
del Sindicat, á la veu,

Plantaren plens de gaubansa
lo plansó de la esperança
desde l' Ebro al Pirineu.

Al fer tot just una anyada
se vegé bona brotada

en l' esqueix que vá arrelar;

Y de 'ls bróts n' eixiren fullas
que, al cáurer ab sas despullas
tendre fruyt mostraren clar.

Encara ab verol la fruyta
quant tothom á corre cuyta
volgué tastar sa dolsor,

Vam llensarnoshi afanyosos
per mimvar los ardorosos
desitjos de nostre cor.

Vingué avuy: lo jorn de gloria
que per tres cops nostra historia
recorda plena d' afany:

Y l' esqueix que ahir xich n' era,
arbre avuy, frondós, impera
en la festa d' aquest any.

Ab atapahit fullatge
y ab robust y fort brancatge
á la aucella ofereix niu;

Y la merla, 'l gaitx, la griba,
y la tórtora festiva,
hi volan ab cant joliu.

(1) Poesia llegida en l' acte de la clausura de la cassa y proclamació de la veda en 1882.

Lo cunill, sa llurigera
baix la sombra falaguera
de l' arbre, comensa já:

Y tots j'unts com folls, entonan
cants d'amor, que fermes ressonnan
per la serra y per lo plá.

La vida per tot comensa
á estendre sa gracia inmensa,
al espay, las aus, y flors:

Y nostra ánima enardida
s' extasia embadalida
ab la ditxa de 'ls amors.

26 Febrer 1882.

Tanta bellesa prehuada
n' es per nosaltres mirada
ab respecte y ab orgull;

Nostre desij va cumplintse;
los mals cassadors finintse,
y lo llibre te un nou full.

La tasca ha sigut penosa,
mes l' aibre ab sa sombra hermosa
convida á tots al descans;

Reposem donchs de la feyna.
mentre' esmolém de nou l' eyna
per servintse 'n com avans.

P. POUS MARÉS.

NOTICIAS AGRÍCOLAS

Vins de California.—*Las Novetats* de New-York dona algunas noticias sobre 'l gran desenrotllo que adquireix la producció vitícola en California. Lo clima y terrenos d' aquella regió son molt á propòsit pera 'l cultiu de la vinya, que deixa grans rendiments.

La berema del any 1880 en California ha produhit mes de 10 milions y mitx de galons, segons consta en l' informe presentat per la comissió viticultora d' aquell Estat. D' ells, 9.500 milions de galons foren de vi sech, 700.000 de vins dolsos y 450.000 de Brandy.

També s' han venut per 100.000 pesos de pansas en aquell any, y 'ls rahims destinats al mercat rendiren uns 150.000 pesos mes.

Lo total exportat l' any passat per Sant Francisco, excedí en 800.000 galons al de 1879, y continua activament la plantada de nous y extensos vinyats, venentse 'ls terrenos bons de 15 á 30 pesos per acre en los districts productors.

Tinganho en compte nostres agricultors y nostres tactants, pera conservar los mercats per la bona qualitat del género y per la llealtat de las tranzaccions, diu un colega, y té rahó: nosaltres també doném aquest alerta fá molt temps.

Bibliografia.—La casa editorial de D. Manel Saurí acaba d' afegir á son nombrós catálech de publicacions, dos obras una del conegut y reputat escriptor agricola francés P. Joigneaux, ilustrada ab láminas y datos dels naturalistas mes eminentes, traduhida al castellá per D. Joseph Montellano del Corral y titolada *Animals útils y danyins á la agricultura* y altre *Manual pera construir tota especie de rellojtes de sol* per D. J. de Arfe, adiconat ab un tractat dels rellojtes de sol horizontals, verticals, laterals, etc., ilustrat ab 28 grabats intercalats en lo text pera sa major comprensió.

Cartillas Agrícolas.—D' acort ab lo propòsit per la junta especial pera 'l foment de la agricultura, lo govern ha disposat lo següent:

1.er Lo plasso pera la presentació de las «Cartillas Agrícolas» á que fa referencia la real ordre de 9 de Febrer últim, s' amplia fins lo 15 de Setembre que vé.

2.^{on} Avans d' aquesta fetxa los interessats haurán de presentar dos exemplars de sa obra, impresos ó manuscrits, acompanyats de la corresponent instancia en la secretaría general de la expressada junta.

Y 3.er Lo 15 d' Octubre publicará la *Gazeta* oficial lo resultat del exámen d' aquestas obras, consignant las que haguessin obtingut premi.

Encarara que curt, nos sembla molt racional allargar mitx any lo plasso.

Los vins enguixats.—Las noticias rebudas de Fransa sobre la eterna y grave cuestió del enguixat dels vins, afirman que novament s' ha conseguit parar lo cop de que 's veyan amenassats los caldos que acusesin mes dels dos grams de sulfat de potassa per litre.

Mr. de Lisbonne, despres de celebrar una llarga conferencia ab Mr. Cazot sobre tan vital assumpte, ha dirigit una tranquilisadora carta á diferents periódichs en la vehina república, en la que s' assegura que s' han comunicat instruccions pera que «per ara» no 's formín processos verbals ni 's molestí en lo mes minim als duenyos de vins enguixats.

No obstant, la famosa circular que tants disgustos va originant, no ha sigut retirada ó derogada, ab lo cual dit está que seguim ab la mateixa incertitut de sempre.

CALENDARI DEL PAGÉS

ABRIL

CUIDADOS DEL BESTIAR

Se ha de tenir cuydado que lo bestiar boví y de llana no menje herba molla de la rosada, porque se entecan.

En est mes y en los dos següents solen donarse al caball pare las eugas

de cria. Es molt convenient que un y altre no hagin menjat antes, ó que ho hajan fet en poca quantitat. Lo caball se retirará luego á la quadra, se li limpiará tot lo cos, y se li posará una manta. Passada mitja hora, se li donará mitx pinso, y si treballa podrá ferho sens inconvenient. L' euga déu deixar-se tranquila, en paratge obscur, llibre de moscas y de altres insectes. Per assegurar millor la monta, se sol tornar al caball passats uns dias.

Lo prenyat de l' euga es difícil de coneixer fins que está avansat; dura desde 287 á 419 dias, y per terme medi 330. Vuyt dias antes del part, que déu vigilar-se, deixarà de treballar, si ho feya se la posará en paratge espacós y solitari, se li arreglará un bon jas, se li donarán aliments escassos y de fácil digestió, y se la abeurará ab freqüencia.

Després del part se la limpiará, enmantará y se li donará aygua tibida ab farina. Si treballa, no ho farà fins passats quinze dias.

Nascut lo potret, si no se romp lo cordó umbilical, se lliga y trenca. Si la mare no 'l llepa, se li tirarà sobre la pell, sal, sucre, mollas de pa, segó ó altre cosa apetitosa. Si no pot alsarse per agafar lo mugró, se li acompanyará y se li posará á la boca; una bocada de llet basta perquè pugua sostenir-se. Si l' euga es sentida y no deixa mamar al potret, se la trabarà. Se desmaman al mitx any, procurant no ferho tot de repente.

Las qualitats dels pares son relatives al seu destino: per lo tiro de forsa, cap y coll bastant grossos, bona estampa, ample de cos, no molt carregat de espatllas, pit molt ample y gros y los extrems forts. Per tiro lleuger, lo pit no deu ser tan ample.

Per *carga y albarda*, com los anteriors, pero lo lloç curt y los ronyons forts.

Per *sella*, coll llarch y gros ab moltes crins, cap un tant abultat y àmol-tonat, orelles llargas, ulls fogosos, ayre noble y fiero, espatllas plenas, pit ample y algun tant abultat, ancas rodonas y amplas, extrems fins y pel negre de mora ó castany sens mescla.

Respecte á las eugas deuen tenir condicions aproximadas als caballs, quals destinsos ó aptituds se acaban de determinar, y donarlas, quant sols tinguan mitjas carns, als pares de idéntica conformació.

Las eugas deuen posarse en cria als 3 ó 4 anys y poden donarse al caball als quinze dias de paridas. Lo caball comensará á padrear als 4 anys fins als 10.

REVISTA VINÍCOLA

Segueix la calma anunciada y fluixejan los preus dels vins negres.

Imprenta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.